

קנאה מהמערער להכי לריכין לטעם דמיגו
 שיבא לעומת זה מוכח שכן הי' שהמוכר
 שלו קנאה מהמערער, והדר חזר הדבר
 לטענה מעליא, ועפמש"כ יש לפלפל צמה
 שנחלקו הפוסקים ז"ל אי נאמן לומר קמי
 דידי דר צה חד יומא וקלרתי.

סימן כב

בענין ב' כתי עדים המכחישים זא"ז

ב"ב דל"א זה אומר של אצותי וז"א של
 אצותי האי אייתי סהדי
 דאצותי הוא ואכלה שני חזקה והאי אייתי
 סהדי דאכלה שני חזקה אר"י אוקי אכילה
 לצדי אכילה ואוקי ארעה צחזקה אצותא
 א"ל רצא וכה עדות מוכחשת היא א"ל ר"י
 נכי דאיתכחש צאכילתה צאצותה מי
 איתכחש וכי קי"ל כר"י, והנה צ"ק דע"ג
 אמרינן לימא כהנאי [אי עד זומם למפרע
 הוא נפסל או מכאן ולהבא] היו שנים
 מעידי אותו שגנב והן מעידין אותו שטבח
 ומכר הזמנו על העצמה הוא משלם השלומי
 כפל כו' [והיינו ללא נתבעל עדות הגנבה
 אע"פ שהזמנו על העצמה] ר' יוסי אומר
 צ"א צשתי עדות אצל צעדות אחת
 [מסקינן דהיינו שהעידו על הגנבה
 והעצמה צ"א צהוך כד"ד] עדות שצטלה
 מקלטה צטלה כולה, מאי לאו צהא קמפלגי
 דרצנן סברי מכאן ולהבא הוא נפסל ור"י
 סבר למפרע הוא נפסל, ומסקינן דפליגי
 צתוכ"ד כדיבור דמי, ולכו"ע כל שהיתה
 עדות גניבה ועצמה צ"א אמרינן עדות
 שצטלה מקלטה צטלה כולה, וקשה דא"כ הי"ג
 כיון דעדות דאצותה ואכילתה העידו צ"א
 היכי מהימני אאצותה והלא מקלטה עדותן
 דהיינו עדות דאכילה צטלה שהרי הוכחשו
 ונימא עדות שצטלה מקלטה צטלה כולה
 ותירלו הראשונים ז"ל דדוקא צשכחמו

צמקלטה אז צטלה כולה כיון דצחזמה דעצמה
 נפסל גופן, אצל צסוגיין דעל המקלטה
 שנתבעל לא הי' הזמה אלא הכחשה ולא
 נפסלו גופן דקי"ל כר"ה דזו צאה צפני"ע
 ומעידה כו' משו"ה לא צטלה כולה ועל מה
 שלא הוכחשו עדותן קיימת עי' שטמ"ק כאן
 צשס הרשצ"א ז"ל ד"ה ולענין הלכה וצשטמ"ק
 צ"ק שס. וצחמת מסוגיא דצ"ק עלמה מוכח
 דכל שלא נפסלו העדיכ פסול הגוף לא
 צטלה כולה אע"פ שצמקלטה הוכחש דהא
 אמרי' דאי עד זומם מכאן ולהבא נפסל
 והזם על העצמה לא צטלה עדות דגניבה,
 והרי פשוט דגם לרצא דקסצר מכאן ולהבא
 נפסל, מ"מ הגדתו ודאי מתבעל למפרע כיון
 שהמזימין עדותן קיימת, ואפי"ה אמרי'
 דעל מה שלא הזמנו נאמנים אלמא דל"א
 עשצ"מ צטלה כולה היבא דהוי רק הכחשה
 ולא פסול הגוף.

והנה צפ"צ דכתובות דכ"ז אמרי' עד אחד
 אומר נתגרשה ואחד אומר לא
 נתגרשה תרוויי צ"א קמסכדי והאי דקאמר
 נתגרשה הו"ל חד וכו' וכחז כר"ן ז"ל
 מדקאמר האי ליטנא דתרוויי צ"א
 דקמסכדי משמע ללא קיימא צחזקה א"א
 אלא על פיהם וקשה הא אחד מהם ודאי
 משקר ונפסל לעדות ואע"פ דקי"ל כר"ה
 דזו צאה צפני"ע ומעידה כו' מ"מ הא
 מצוהר צשצעות דמ"ה דאחד מכת זו וא'
 מכת זו לכו"ע לא מהימני כיון דממ"ג אחד
 מהן פסול וה"ג היכי מלטרפי הני תרוויי
 לשויי א"א הא אחד מהן ודאי פסול ומתחז
 כר"ן ז"ל דמיירי הכא צגוונא דעצדי דטעו
 כגון אי אומר קרוב לו וכו' וככ"ג שפיר
 נאמנים צמה שלא הוכחשו דהא לא נפסלו,
 אכן מדברי הרמב"ם ז"ל פ"צ מגירושין
 משמע דגם צגוונא ללא עצדי דטעו כגון זה
 אומר זו אשת ראובן וז"א זו אשת שמעון
 נמי מלטרפין לשוויי א"א וקשה דהא אחד
 מהן ודאי פסול הוא וצמהנ"א הלכות עדות
 סי' ו' מתחז ללא נפסל צעדות שקר אלא

ולאחר כד"ד כדמוכה צפי מרובה ומשו"ה כל מה שהעידו בתוכ"ד אכתי אינו עד פסול, וח"ת עכ"פ הא מקלת עדותו בטלה צמה שהוכחשו בעדות דנתגרשה ונימא בטלה כולה על זה מתרץ המחני"ה דכל דמקלתה בטלה ע"י הכחשה לא אמרינן דבטלה כולה כדמוכה מהכיה דז"ה של אצותי דעל אצבתא דלא איתכחש מהימנינן ל"י ודוקא צהזמי על מקלת בטלה כולה משום שחל על המוזכר פסול הגוף למפרע ע"ש צמחני"ה.

ולבאר שיטת הר"ן ז"ל שסובר דגם צהוכחש מקלתו מתבטל כל העדות [היכא דליכא למומר דטעו] נ"פ דלא דמי הכיה דהר"ן ז"ל דתרווי"י צה"ה קמסבדי להכיה דצ"צ דאצבתא דלא איתכחש נאמן, דצהכיה דצ"צ הרי אין לנו צאים לדון אלא ע"פ כת האחת שהעידו אצבתא ואותה כת אינה אלא ספק פסול וכיון דקיי"ל כר"ה דכל כת כשרה לעדות אחרת מטעם חזקת כשרות הרי נחשבת כת המעידה אצבתא כת כשרה ואף שצמקלת שהוכחשו נתבטל עדותן מ"מ כיון שהגזר אכתי כשר הוא לא נתבטל כל העדות וכן בעדות גניבה וטביחה למד"ה מכאן ולהצא הוא נפסל הרי עד שעת הזמה נחשבים עדים כשרים ומה שנתבטל צמה שהזמו אין זה אלא בגדר הוכחשו [עד שעת הזמה] ומשו"ה צמה שלא הזמו נאמנים דהיינו על הגנבה, אצל צהכיה דתרווי"י צה"ה קמסבדי דליכא אלא חד וחד, וכדי להחזיקה צה"ה לנו לריכוס לשניהם, ולגבי שניהם צה"ה הא כבר מצורר לנו צהחלט שאחד מהן עד שקר ופסול, משו"ה כיון שאחד מהן פסול הגוף נתבטלה כל עדותו גם צמה שלא הוכחש כדיון עד שהזם שצטלה כל עדותו, ודוגמא לזה ע"י צשצועות ד"י"ז לענין ספק עומאה צרה"ר ע"ש, ואינו דומה לעדות דאכילה ואצבתא שצמה שלא הוכחשו לנו דנין רק ע"פ כת אחת האומרת דאצבתא ומוקמינן לה שפיר אחזקת כשרות ומשו"ה לא בטלה כולה.

ובדעת הרמז"ם ז"ל שהוכיה המחני"ה דסבר דשפיר לנו יכולים להשתמש צשני העדים המכחישים זא"ז צמה שלא הכחישו זא"ז, י"ל דקסבר דמאחר דסוף סוף לא חל על שום אחד מהם תורת פסול הגוף כיון דכל חד וחד כשר לעדות אחרת ממילא גם כששניהם מעידים ג"כ לא נחשבו כפסולין פסול הגוף ומלרפינן לעדות אחת צמה שלא הוכחשו ואינו דומה להזם צמקלת דבטלה כולה דהתם הרי נפסל צאמת פסול הגוף צחוד כ"ד ויש לפלפל. וצטיקר סוגיא דצ"ק דע"ג הג"ל לריכה ציאור טוצא ע"י צמהרש"ה ז"ל שם. וע"י צקה"י ח"ה ס"י י"ז *).

סימן כג

בענין קרקע בחזקת בעלי עומדת

ב"ב דל"צ ע"צ צהני עוצדי דע"י שטרך זייפא ה"י להתוצע מיגו זקסצר רצה דנאמן ע"פ מיגו זו ורצ יוסף סצר דאינו נאמן וקאמר ראצ"ה הלכתא כוותי דרצה צארעא (היינו כשהחזיק פחות מג"ש ורולה לצכות צמיגו זו שישאר צחזקתו) דהיכא דקיימא ארעא תיקום והלכתא כוה"י דרצ יוסף צוזוי (כשתוצע חוצ ורולה לצכות ע"י מיגו זו) דהיכי דקיימי זוזי ליקום (שהנתצע מוחזק צהזוזי) ופירש"ם ז"ל דראצ"ה מספק"ל אי מיגו כזו (שנעשית ע"י זיוף) מהני ולכן מספיקא נשאר כ"ה צחזקתו והקשו התוס' דהא צספיקא דתרי ותרי דאחת אומרת זצין ואחת אומרת דלא זצין מוקמינן לה צחזקת המערער מחמת חזקת מרא קמא כדמוכה צכתוצות צעוצדא דצר שטיא וה"נ צעוצדא דארעא הכא כיון דמספק"ל אי מיגו זו מהני או לא מהני

(* ח"ה. ע"ע צקה"י שנועות סימן ל"ה.

הדין, אבל התוס' סברי דענין חמ"ק הוא דע"י החזקה דמעיקרא נחשב הוא כמוחזק ומספק נשאר אלל המוחזק ולא משום שכוכרע הספק לזכותו לזה שיש לו החמ"ק, וממילא מועלת החזקה גם בספד"ד.

והקשה לי ת"ח אחד שליט"א דמסתבר ודאי שכל ספיקא של הק"ה"ם

לומר דע"י חזקה מרא קמא לא נעשה מוחזק היינו צמטלטלין אבל בקרקעות פשוט ש"י החזקה נחשב מוחזק שהרי אמרינן קרקע בחזקה בעלי עומדת וצ"ל לולב הגזול פירש"י ז"ל טעמא דקרקע אינה נגזלת לפי שהקרקע בחזקה בעלי עומדת והתם לא הוי כלל נידון של צירור ספק אלא ענין של גזלה ולא שייך התם כלל לומר צו ענין חזקה דמעיקרא המזכרת, אלא דין מוחזק ותפוס, היינו דגם לאחר שנגזל הדבר ממנו אכתי נחשב מוחזק דגבי קרקע (שא"א להיות צו מוחזק ממש) נחשב מוחזק זה ששמו נקרא עליו וא"כ צה"א דהלכתא כותי' דרבה צארעא דמיירי בחזקה קרקעות ודאי החמ"ק (היינו מה ששם הצעלים עליו) משוי לי מוחזק וא"כ אפי"פ שמלד דין חזקה המזכרת ליכא הכא כיון שהוא ספיקא דדינא מ"מ הצעל חמ"ק יחב מדין מוחזק ויפה העיר ויפה עטן.

ונראה ד"ל דודאי חמת הוא דכא דאמרי צכל דוכתי דקרקע בחזקה בעלי עומדת היינו דנחשב מוחזק אלל חין זה כחולאה ישרה מחמת החמ"ק רק הדבר הולך צהדרגה ש"י החמ"ק איצור ספיקא שהדבר שייך לצעל החמ"ק ומכיון ש"פ דינא הוא שלו והוא השליט ע"פ דין על קרקע זו ממילא הקרקע קאי צרשותו ונחשב הוא כמוחזק, היינו שלא מחמת שהי שלו "אתמול" נחשב מוחזק היום, אלא מחמת שהי שלו אתמול זוכה ע"פ ד"ת שגם היום נחשב שהוא הוא הצעלים וזכו מדין חזקה המזכרת (לפי כך נד שדן הקוב"ם צזה) וע"י זה שגם "היום" הוא שליט ונחשב

לומר דהמערער זוכה מחמת חזקה מ"ק וצריך לחלק צין ספיקא דתרי ותרי לספיקא דדינא, היינו שצכל ספק שלא נודע את המליאות הא"ך הי' מוקמינן לה בחזקה מרא קמא אלל צספיקא דדינא לא שייך כולי האי למימר אוקמא אחזמ"ק וגוליא מיד המוחזק ודוחק הוא עכ"ד התוס' ועיקר ד"ז דצספיקא דדינא חין להעמיד אחזקה דמעיקרא כתצו המל"מ הלכות עומאת לרעת לענין איסורין דלא מהני חזקה צספד"ד משום ש"י החזקה לא ישתנה הדין וע"י חשוצת רעק"א ז"ל סי' ל"ז, והתוס' לא ניחא להו לומר דהוי ספיקא דדינא וצספד"ד לא מוקמינן אחזמ"ק ומפרשים התוס' דראצ"א סצר לגמרי כרצב דהוי מיגו עובז והא דהלכתא כרצ יוסף צזחי הוא מטעם דהוי מיגו להוליא ע"ש.

ונראה לצאר פלוגתה הרשצ"ם ז"ל והתוס' דכ"ז מישך שייך להקירת קונטרס הספיקות כלל אי חות הי' על ענין חזקה מרא קמא שנסחפק אס זהו מדין חזקה דמעיקרא האמור גצי איסורין שהיא חזקה המזכרת דתלינן דלא נשתנו הדברים מכפי שהחזק אללינו עד עכשיו, או אפשר דממונא מאיסורה לא ילפינן וליכא צממונא כלל דין חזקה המזכרת ומכרעת, (שהדבר לא נשתנה ממה שהחזק כצר) אלא שהחזקה מ"ק שיש למרא קמא משוי לי צגדר מוחזק ואפי' מונח צרה"ר מ"מ על שם בעליו קמא הוא עומד וסצרה היא דגם כה"ג נידון כמוחזק (וע"ש צקוב"ם מה שהאריך צזה) וכנראה דעת הרשצ"ם ז"ל הוא דענין חזקה מ"ק הוא כענין חזקה צאיסורין שהוא צגדר מזכרת את הספק לומר שכן הוא גם עכשיו ולא מחזקינן ריעתא, ולכך מוקמינן לה ציד החמ"ק, ולפ"ז צספיקא דדינא דלפוס דצרי האחרונים ז"ל דלא אזלינן צתר חזקה (דע"י החזקה לא ישתנה הדין) וכ"ה והוא העטם בחזקה מ"ק דממונא שהחזקה לא תועיל צספיקא דדינא משום ש"י החזקה לא ישנה